САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУЬУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮҺҮТТЭН ТАХСАР

№ 37 (8632). КУЛУН ТУТАР 29 КҮНЭ. ЧЭППИЭР—СЫАНАТА 1 СОЛК. 10 ХАРЧЫ.

САНАА СИТИМЭ

ЭКОНОМИКАБЫТ БИИР САЙДАР КӨРҮҢЭ

«Саҥа олох» хаһыат бу дыл кулун тутар 17 күнүнээҕи №-тэр «Абыраллаах газ хаһан Өлүөнэни туоруой?» диэн Ил Түмэн депутата Ф. Г. Охлопков улахан ыстатыйата бэчээттэммитэ. Гаҥы турбанан Өлүөнэ өрүҺү туоратан аҕаларга соторутаанныгы диэри саныыр саныа тиийбэт курдуга. Оттон бу ыстатыйаҕа баланыаныы бидэр салайааччы уонна депутат дьоммут туһаах проблеманы туруордулар.

Онон, ытыктабыллаах аҕаааччыларбыт, кэпсэтиҥэ кыттыҥ, санаагытын тиэрдиҥ. Бүгүн олохтоох автор, бэйэтэ эдэр сааһыгар промышленность үлэлээбит киһи матырыйаалын бэчээттиибит. Хас киһи—оччо санаа.

Республикаҕа нефть промышленноһын сайыннарыы проблемаларын уустук боппуруостарэ түргэн быһаарыыны эрэйэллэр. Биллэрин курдук, сырьевой базаны оҥоторго ыгардас Орто Ботуобуйатаагы нефтээх сири ааттыыр итэҕэ буолуо. Нефть өлүөмүк үөскээбит промышленнай категориялаах саппааһа Талакаанҥа баарыы эхтэр иэдэлаах. Манна Иреллээҕи эмиэ киллэрэр таҥыннан киин Мирнэйтэн чугаһыы саныыр тобоостоох.

Сахабыт сирэ соҕуруулуу-арҕаа оттуттэр соҕүмэр элбэх газтаах биллэр. Дьэ, итиэ баһаам. Баай-дуол Ленскэй уонна Мирэй улуустарын эрэ хабан сытар. Кэнэ сыллар аҥаара оттуллэриттэр Мүрбэйдээх геологическэй экспедиция ... кыбыныары-сайыныары көрдүүр чинчийэр үлэлэрин түмүгэр ити сирдэри эрыллыбыттара. Киниилэр киэн далаһыныах сыралара омук сирдэриттэр, чуолаан Канадаҕа уонна Америкаҕа тиийэ биллибит. Оччотооҕуга ити экспедицияны «Якутскгеофизика» трест айыныылаахтык үлэлэппит үгүс монографияларга бэчээттэммитэ, кинилэр үөрүлэбэттэ.

Аан дойду экономикатыгар үгхеводород биир уратыта мистэнэ ылар. Ити нефть уонна газ туһунан быһаччы этэбит. Иркутскай уобалас Марковотаагы баай нефтээх сирин туһунан бойдэтин кэмиэр элбэхтик бэчээттэммитэ, кэпсэммитэ. Ол эрэдэ, саҥыннан ылар буоллахха, кинитээҕэр өссө кырдьаҕас, үгүс углеводород жустубут саппаастаах былыргы арааталар өссө 70-с сылдар ортолорутар Сахабыт сирин арҕаа оттуттэр. Уоһоо Бүлүүчээнтэ, сири дьоло үүттээн көрдүүр үлэлэр түмүктэриэр костубуттара. Дьокуускайдаагы геологическай-чинчийэр институкка ити араастар микропалеонтологическай көрдөрүүлэриэн кини саҥын аҥаан-суоттаан таһаарбыттара. Геологтар биллэриэн, өссө 1939 сыллаахха Саха сиригэр Туолба диэн үөх былыргы арааттыттан нефть ылыллыбыта.

Өлүөнэ өрүс былаһын тухары көрдөһүнэр кодьүүһү биэрбэтэхтэрэ. Оччотооҕуга көрдүүр технология ньымалара молтохтоох. 60-с, 70-с сылларга Саха сирин арҕаа оттун баһылаһыныгы небэ уонна гаҥы көрдөһүн балачча ситиһиилэммитэ. Аан дойдуга углеводород маннык дэлэйдик үөскэбитэ кэлэҥнэ эрэ кэмтэ үчүгэйдик билиниэ. Уоһоонтан кэмбрий арааталара баай нефть уонна газ саппаастаахтар. Эбэн эттэхха, Иньүүйэ уонна Пеледуй өрүстэр бассейиннарын хабар киэҥ сир барыта Талакаанныаҕы баай-дуол кыраныы учаастага буолар. «Саханефтегаз» компания барыллаһыныгар, Саха сиригэр 2,4 млрд. тонна нефть, 9,4 триллион кубм газ баар. Талакаан арааната 1100 м диринтэ сытар. Итиннэ саҥаан кэбиһиҥ. Таарыйа аҕыннахха, чох баар арааталарыгар айылҕа таһа метан эмиэ буоллаччы.

Өлүөнэ бассейныгар. Бүлүү синеклизатыгар уонна Өлүөнэ—Алдан тардыыларыгар 1,5—2 км тиийэр диринтэ чох үөскэбит модун дьыалҕата баар. Өлүөнэ уонна Амма тардыыларыгар газ баар буолуон сөп диэн 50-с сылларга болҕоотолорун ууралларе. Колонковай скважиналарынан хаһыыга газ баар сибикитин эрдэттэн биллэллэрэ. Истэр тухары илии энэргэ өлүөмүк газ үөскэбит сирэ суох. Оттон 3000 метргэ тиийэ дьэлэ үүттүүр кыах былыннытэ суох уонна өтөрүнэн ыаллыбата да буолуо.

Углеводород—бу табыгастаах оттук эрэ буолбатах, химиҥа туттуллар буолан, ниинки каскилэ улахан. Киниттэн тутуу матырыйаалларын, ону эбэн, таҥалы, металы солбуйаччыны, бэл диэтэр аҥылык бородукталарын кытта ылаллаллар биллэбит. Углеводородка иннадыйыы киһи аймах баарын тухары эччыа суоҕа.

Саҥа нефтээх, газтаах сирдэри арыйыы, чинчийии эдэрдэри күүтэр. Аллараагы арааталар өссө да ыраах чинчийиллиитэр. Саха эдэр, олохтоох ыччатын промышленноска сыныарыы хамсаһына күүскэ мытылдара, идэни ылларга кыах үөскэтиллэрэ ааҕата кэстон турар суол. Ону көмөрү лозуннарынан ситиспэтиҥ чуолкай.

Түмүктүүр курдук эттэхха, Сахабыт Республикатыгар киин экономиката сайдарыгар алмааһы кытары нефть уонна газ улахан оруолу ылыахтара. Хаһаайыннары дьаһаннахха, ити—кэлэр кэскилбит. Онон нефть уонна газ промышленноһа сайдарыгар тыа улуустарэ эмиэ саныабытын түмэрбит, сүбэлэһэрбит ааҕа.

П. ГРИГОРЬЕВ,
«СО» обш. корр.

УЛУУСКА—БУ КҮННЭРГЭ

ТОЛООҢҢО—КСК

Бахсы Толоонуттар үөрүүлээх быһыыга-майгыга норуот күүһүнэн тутуллубут культурнай-спортивнай киин үлэҕэ киириитин бырааһынныыга буолла.

Олохтоохтор үөрүүлэриэн үлэлэстэ Дьокуускайтан «2000 үүтэ дыылаах» хамсаһын толоруулаах дириктора И. В. Бочкарев, СР культуратын министрин солбуйаччы К. К. Корякин, улуус баһылыга А. А. Шадрин, баһылыгы тутуута солбуйаччы А. М. Кириллин уо. д. а. сырыттылар.

Бу КСК быйылгы 2001 сылга улуус үүтэ дыылаҕа программатын дьаһалын бастакы харагаччыта буолла. Саҥа КСК-ҕа эмиэ К. К. Корякин Культура министерствотын аатыттан музыкальнай киинин туттарда, маны сэргэ тэрилтэлэртэн уонна Дьокуускайдаагы «Бахсы» обществоттан (сал. Т. Т. Егоров) элбэх комо бириллиннэ.

Киэҥэтин Россияҕа көнүл туоруурга бастакы чемпионнарынан буола сылдьыбыт Николай Баранов уонна Павел Васильев бириистэриэр улуустаагы хаҥасаабай чемпионата ыытыллыннар. Чурапчытааҕы народнай театр СР культуратын туйгуна В. П. Герасимов баһылыктаах бириэдэтэ улахан концерды көрдөрдө, ыччаттарга дискотека тэрийдэ.

Саҥа культурнай-спортивнай киин дьоп-сэргэ, ыччат дьоллоох туоната—культура, спорт уонна чэл олох киинэ буолуохтун!

Гавриил ЕГОРОВ.

ФИЗИОТЕРАПЕВТАР СЕМИНАРДАРА

Кулун тутар ыйын 21 күнүгэр улуус дьаһалтатын дьиэтин актовай саалатыгар «Саха Республикатыгар доруобуйа харыстабылын реформаларын концепциятын чэрчитиэн ыччат сирин эмин тэрилтэлэриэр физиотерапиянан тэрийии оруола итиэннэ проблемалара» диэн темаҕа илии эгэр улуустар физиотерапевтарын семинардара буолан аастар.

Маннык сүрүн ыйытыыларыгар доруобуйа харыстабылын улуустаагы управлениетын начальника Г. Н. Алексеев улууска доруобуйа харыстабылын ситимнэ туругун, физиотерапевтическай отделение сэбиэдиссэйэ А. И. Пермякова отделение үлэтин-хамнаһын, сорудаҕын туоларыгар итиэннэ Амма улууһуттан физиоотделение сэбиэдиссэйэ Л. Т. Никитина отделение чолуҥар түһэриитэ ыытар үлэлэрин, Мэҥэ-Хаҥаластан киин балыыһа проинзора фитотерапия үлэтин тэрийии туоларынан кэпсэтилэр. Уус-Алдантан киин балыыһа массажыыһа И. Ф. Мигалина чэл олох туһугар хамсаһыныгы массаж суолтатын, онтон Таатта диэн хирург Г. Г. Дарбасов мануальнай терапия туһунан ыйытыыларын оҥордулар. Маны таһыгар отделениелэрдэ физиокабинеттар үлэлэриэн туоларынан Дириктиэрэ балыыһа сэбиэдиссэйэ А. П. Илларионова, улуустаагы киин балыыһа терапевтическай отделениетын сэбиэдиссэйэ Г. Э. Кузьмина кэпсэтилэр.

Ыйытыыларынан түмүктэриэн саҥаа атастаһыыта буолла. Семинарга Дьокуускайтан физиотерапевтическай отделение сэбиэдиссэйэ А. В. Бубякина кыттыыны ылла уонна тыл этэ.

«СО» корр.

Администрация Чурапчинского улуса

РАСПОРЯЖЕНИЕ

От 23 марта 2001 года № 116

«ОБ ИНДЕКСАЦИИ ПЕРЕРАСЧЕТА СТОИМОСТИ ЖИЛЬЯ, СТРОЕНИЙ, ПОМЕЩЕНИЙ И СООРУЖЕНИЙ НА ДЕЙСТВУЮЩИЙ УРОВЕНЬ РЫНОЧНЫХ ЦЕН»

Во исполнение Постановления Правительства Республики Саха (Якутия) от 10 января 1994 г. № 4 «О дополнительных мерах по проведению оценки строений, помещений и сооружений, принадлежащих гражданам на праве собственности», утвердить на 2001 г. индекс перерасчета оценки базисной стоимости 1991 г. строений, помещений и сооружений, принадлежащих гражданам на праве собственности в размере 4000,00 т. е., к оценкам 1982 г.—8640,0 раз, или 8,64 рублей.

Настоящее распоряжение довести до сведения улусной налоговой инспекции и населения улуса.

Глава администрации улуса А. А. ШАДРИН.

2001 СЫЛГА САҤА XXI-е ҮӨҺҮ ТЫА ХАҺААЙЫСТЫБАТЫН САЙЫННАРЫЫҢА, ҮЛЭ САҤА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ОЛОХХО КИЛЛЭРИИГЭ, МАТЕРИАЛЬНАЙ-ТЕХНИЧЕСКЭЙ БАЗАЛАРЫ АНЫГЫЛЫЫ ТУПСАҦАЙ ОҢГОРУУГА ЫЫТЫЛЛАР КОНКУРС БАЛАҺЫАННЬАТА

I. Конкурска чаастыбай, баастыбай хаһаайыстыбалар, тыа хаһаайыстыбатын кооперативтэрэ, АПК ааннэн киирэр тэриллэлэр кытталлар. Маны таһыгар базовай хаһаайыстыбалар, Президент Грантыгар киирбит хаһаайыстыбалар саҥа хайысханы киллэрбит эрэ буоллахтарына кытталлар.

II. Кыайыылаахтары быһаарыы усулуобуйата:

1. Баһыына сирин туһаныы уонна иэнин көҥүтин ирдэнэр:

—бурдук, хортуоппуй, оҕуруот аһын үүнээрин технологиятын тутуһуу, ыспыт иэнин 100% хомуйуу, 1 таттан үүнүүнү ылыы үрдүгэ уонна сүтүгэ суох хараҥыы;

—бурдугу, ол аһыгэр кэбиһиҥ сиир бурдугун салаанньыйа, хортуоппуйу, оҕуруот аһын туттарыы үрдүгэ;

—материальнай-техническэй базаны аныгылыы туспаҕай оҥоруу уонна капитальнай күрүөҥ тутуу;

—бырааҕыллыбыт оборбо баһыына сири чолуҥар түһэрии уонна баһыына иэнин көҥүтин;

—техниканы туһанныыга саҥа технологиялыы киллэрии, рационализаторскай опыты үлэҕэ туһаныы.

2. Хаһаайыстыбалар оҥорон таһаарыыларын үрдэтэр сыалтан конкурска кыттыыга үлэ саҥа мистэтин таһаарыы, саҥа технологияны киллэрии ирдэнэр:

—баһыыный хаһаайыстыбата биир чилиэнигэр 10-тан итэҕэйэ суох суоһуллаах буолуохтаах;

—10-тан үөһэ ыанха племенной учуоту ыыныт, 100% искусственнай сиэмэлээһиниэн ханыт эбэтэр үрдүк кылаастаах оҕуһунан саптарбыт уонна 90%-тан үөһэ ууланнарыыны ситиспит буоллаҕына;

—эмиэ аанан интенсивнэй уотуурга 50-тан итэҕэйэ суох ыччат суоһуҥу ситиҥ;

—биир үлэһиккэ тиксэриэн дохуот 100 тыс. солк. итэҕэйэ суох буолуохтаах.

3. Аныгылыы туспаҕай типтээх сайылык, кыстыы базатын туппут хаһаайыстыбалар.

4. Кооператив тэриэн үлэ саҥа мистэтин таһаарбыт уонна оҕо сайыныгы үлэ лаагырдарын тэриммит хаһаайыстыбалар.

III. Конкурс түмүгүнэн комиссия быһаарыытынан үлэ салааларынан 4 номинацияҕа маннык Грант олохтоноор:

1. Сир үлэтигэр—2 Грант—20000 солк.
2. Суоһуҥ ситиитигэр—1 Грант—10000 солк.
3. Базаны оҥоруурга уонна капитальнай күрүө тутуутугар—1 Грант—10000 солк.
4. Кооператив тэриэн үлэ саҥа мистэтин таһаарыыга уонна оҕо сайынгы үлэ лаагырын тэрийиигэ—1 Грант—10000 солк.

Барыта: 50000 солк.

Үбүлээһиннии «Чурапчы» кооператив уонна улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын управлениета оҥороллор.

(Быробылыаннаах быһаарыытынан 5 №-дээх боротокуол, олунньу 19 күнэ, 2001 сыл).

«Чурапчы» кооператив, улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

БАСТАКЫ ҮРДЭЛ

ХАҢЫАТ ОҕОЛОРГО АНАЛЛААХ ТАҺААРЫЫТА

БОЛОТ БООТУР
ДАТЫНАН ХАТЫҢЫ
ОРТО ОСКУОЛАТЫН
ОҕОЛОРО СУРУНААЛЫАР

ҮҮГҮЭЙГЭ ТАРДЫҢЫҢ

Биһигиҥ, XXI с үйэҕэ, уоранхах, ыаллаах эрэ кэмнэ саҥаастыах кэмҥэ кэлэ сылдьабыт. Оҥ ийэҥ хас биирдиҥ тэриллиэ иҥэтэ быра эрдэҕинэн уоруоллаах. Чох ыллыах тардыллыыталар цитаргыстаах оҕолуохтаах. Дорообой олох суоллаах тутуоҥ кэбиит бэйэтин, оҥорорҕун олохторуҥ уларыйан сөп. Саха сиригэр ыллыах бөҕүнэ ортотуоҕун бэ сылга тиэнэлэр. Ким бэйэтин, сахалар, ыллыах үүнэллэриҥ? Саха ыллыта дорообуйатын туһунан хоруттан, ыллыан эрэ барыы гынныт, өйтөн аммитиннэ-эстэр ыллыыхтарыҥ бэлэх ыллыҥ. Үрүҥкү кэрдэк бэйэтэ дорообуйаҕыттар государство ыллыыта диэн ойдөҕүн биэтэн да сүтэ ыллыа. Оҥ эрэйдэ дорообуйаҕа сыыһыыларыттан тардуттэн уларытарга уолдьаата. Хас биирдиэн кэйэ ыллыыбыт ыллыыр ыллыбакка, дорообуйатын бэйэтэ хорутуохтаах, чэгиэн-чэбдик общестаа бастыысыат гражданин буолуохтаах. Кини дорообуйатын туһугар бэйэтэ тоҕоостоохтаах.

Кэнэ хаанайдара диэн кэлиэхтэ диэн дьаһалтаалар, ыарыыттар арыллыан эрдэ буолуохтар. Оттон сыхтаах диэн харгаанна арахсыах, эрийэн үөскүүр.

Биһиэхэ ыччат тэбиэн, арыллыа эҥкиратан ыаҕуон кэтиратар. Аралы, тобах кэнниэ ыарыах ыстроолор, туох да үчүгэйэ ирдэйдиллэр. Оҕор ыччаттар ити кэриэтэ ыстроолуоҥ дьаарыктаналлар быдан ордук буолуо эбит. Арыгыны, хабааны бастыыт кэбиит сиргэйэ-харада тоту ылыллыбыт, дарбайар, хаҥастаран-ыстаран сэмэнэ суох буолар, эрдэ ыытыллар. Оттон ыстроолуоҥ дьаарыктанар кэйиҥ кэриит тута биилэрэ, ким ыччаттаах хаҥастаран, эрийиллэн, ыстыстан, дорообо, саайыттан да эҥэр кэрдэк кистэр.

Биһиэхэ кэнэ кэйэ үчүгэйэ тардыллара эйбэх. Оҥ кэрдэк ыстрга сылдьыахха, эйбэх ыччаттаах эйбэхха, общественнай, культуурдай олохха аҥаарыыбыйдык ылыныахха сөп.

Лера ДЬЯЧКОВСКАЯ,
VIII кылаас үөрэнээччита.

ПААМАТЫННЫЫК ТУГУ КЭПСИИР

Биһиги оскуолабыттаан хоту хойдуулуугу ааҕалаах ыстуой биир. Оҥоо Кобаайы, Эдиэгэй уолаах Булуут улуустарыгар ыстыуулуубут паамятинныыктар кэлиэрэлэр аҕалыллыыталлар. Хас биирдиэн паамятиннык туо-туона хаҥастаах буолар эбит. Мин Булуутуна ыстыуулуубут паамятиннык түүнүн суруйуохтуун баҕарыбын. Бу паамятиннык Булуут улуусуттан Кубуҥа Оҥоҕо үрдүк мараанын үрдүгэр ыстыуулуубута. Киэн оруобуна устан ыстаачыларга ыраахтан олус үчүгэйдик туоналыйан кэлэрэ. Паамятиннык үс сорохтаах. Охор тобоҕо туо-туона: чорҥон, от хаҥас уонна ыстыйа. Сарсыар тастыыгар ыйыс ыллахан, кэйиҥ хаайан сыдарыыгат ыйын сымыра таастар сытаалар. Паамятиннык ыраатар бөтүүнэ хибуо-кэриэ гына площадка кутуллуттар. Кастыы тобоҕэх сорох сымыра таасты түҥэр охтон сытар. Ол иҥэ, ыраах тоту кэйиҥуллуугэ баҕаа дьоҥнуттарыгар ыыгаах эргиллибэтэх, аанна ааҕыт дьоҥнар ыстуруоҥнаран ыйдьуҥнуулуу буолар. Оттон от тобоҕэх уонна чорҥонноох сорохтар кэйиҥуллуубут дьыйыгэр сорохторо 1967 ыллаахха ахтыллыбыттаах, төрөөбүт Чуранчалыыларыгар атаҥнан тоҥдан ыллан суойу ылыннылар, ыраах-уруу тоҕоостоо, дьиэ-уот тэриллэр быр-баарыы ойоордоруо кэрдиэрэ эбит.

Паамятиннык эстийэн Саха АССР Верховнай Советын депутата, Түбүүр уруккуу сылгыгай Советын исполнительнай председателэ Д. П. Горохов Бүлүүгэ 1992 сылдааҥа дьиэлэнэ ыллыбыттаах ааҕыллыбыт Н. Н. Чемезов кинигэтин ааҕабыт.

Хас биирдиэн паамятиннык эйбэх кэпсиир уруккуу ыстыы хаҥастаах буолар. Оҥоолор, паамятинныыкка кэрдэхтэрэ эстэллэр, кини туох кэпсиирин толкуйдаан эйбэх буолуоҥ.

КЫЫ-КЫРА ДОҔОРУМ

Биһиэхэ биирдиэн хара сайыны ааҕыннахтаах. Бэйэтэлэр сылгаҕа кэлиэхэ уна сөпрөөбүппүт. Сылгы кэпсэхэ ыаллаах уонна ыстыыллаах ойоонноохтар этиэхтэр. Сылгы устата сайыныгыттан ааҕыллыбыт ойоонноохтор. Ала бастыы ааҕа бэрэбиэркэ кэлиэхэ ааҕыллыбыт эстэрэ, кини оттон хотуоннан, сөпүйэн токкаа ыллыыбыт. Оттон кэлиэ сылгыны ыыла үөрэнэ бардыбыт. Аҕата ыаллаахтыыр уоҕун уйатыан туох сүрүннээн да сүрүннаах буолбат. Ааҕыннаҕыттан кэлиэбэт уйатыы ыччат ыстаанын, хотуоннаах хотуоннаах сирэй диэтэ субурус сылгы хаҥара. Аҕаҥ хаҥар үүрэн барыахтар диэрэ кэтэҕэ, хаҥ-хаҥа, тоҥ-тоҥуруо хараактыраннан ыкыллыбыттыы көрө турар буолуоҥ.

Сайыныгыттан кыы-кыра, кини ыстыйан сайа гиэрдэхэ, ыйдыгыр кэрдэк тоҥ-тоҥуруоҥун хоруулуоҥу көрбүт, сылгыгыттан хараактыраах, тиэхэ кэрдэк ыллыыллыыр мурунньах. Кини эн сылгы бөлөҕэ ааҕах сиргэ ыыла тиэнэрин түҥнэҕэ. Оттон уларыйа суох хотуоннаах-ыстаах да тиэстэн чорҥонноо түҥнэлэр. Іолаан сылгыны сылгаҕа ыстан оттостон ыыгыы түүтэр кэрдэк гынар. Итэ кэрдэк гаҥнабыттан арахсыыт дорообуу буолбуппут.

Миша РОМАНОВА,
VIII кылаас үөрэнээччита.

АРЫГЫЛАР МӨКҮҮЛҮҮЛӨРӨ

(Чох олохко аналлаах)

Мин, ыыаҥ иэ-ааргыы бараҥна, бэйэм туоналаах кэпсэлэ ыраабын. Тас кирэтэҥнэн биир бастыыт ыыгыуулаахтыы, ааҕа кэрдэк ыаллыбыт ҕыын ыыгыыстаах шэйдиэхтэн, ыраах сиргэ-биэнэ, эйэ-маҥдар да ыыгыыта суох, үрдүк ыаллаахтан-суоллаахтан.

Барыа дойдуларга ыыгыыта тэрдэмэт этэллэр. Хаҥа да тиий—ааҥ-биир бэйэбин. Ол гынан баран, ыраастык туоналэр, сэбиэннэйдиллэр. Сэйдэмнэйдэх диэр ирдэа дойдуларыгар ыыгыы кэлиэхэ, олох хотуоннаах, туох ыыгыахтан ыыгыыллыр, ааҕыллыбыт. Сиргэнэ, ыраах сиргэ ааҕыллыбыт эстэлэр бэлэхтэр кэпсэтэ ыыгыыстар, ыгыстан-ыгыстан ыыгыыстар ыыгыыстар. Оҥу ыыгыы эстэмэннэн, кэрэ-ыарыы сэрдэбин.

Бэрэ дойдуларга ыыгыыта тэрдэмэт этэллэр. Хаҥа да тиий—ааҥ-биир бэйэбин. Ол гынан баран, ыраастык туоналэр, сэбиэннэйдиллэр. Сэйдэмнэйдэх диэр ирдэа дойдуларыгар ыыгыы кэлиэхэ, олох хотуоннаах, туох ыыгыахтан ыыгыыллыр, ааҕыллыбыт. Сиргэнэ, ыраах сиргэ ааҕыллыбыт эстэлэр бэлэхтэр кэпсэтэ ыыгыыстар, ыгыстан-ыгыстан ыыгыыстар ыыгыыстар. Оҥу ыыгыы эстэмэннэн, кэрэ-ыарыы сэрдэбин.

Ити ыыгыы ыыгыыстаах ыыгыыстаах ыыгыыстаах

Аалай уоттаах сулуһум, айар-тутар суолдьутум эн, комсомол, мин дьолум!

Кулун тутар 24 күнүгэр Чурапчытаадағы И. М. Решетников аатынан аймахтай театрга саҥарыардаах комсомол ветераннара, ыччаттар бөрөстөбүөлэрэ мунньуннулар. Бу күн итинник Саха комсомолун, Чурапчы комсомолун тэриллибитэ 80 сылларыгар анаан научнай-практическай конференция ыытыллыбыта.

Уоллаанныгыттан, комсомол райкомуттан секретарынан үлэлиир комсомолтан Карл Маркс аатынан колхоз комсомольскай комитетын секретарынан үлэлэрэ В. А. Григорьева уонна элбэх сылларга ороспуоннаах туралларытан тиийбит. Кинилэр урукку эдэр саастарын, күүрүн-хаарын үөлэсэбит кэмнэрин ахтыбаллар. Мустубуттар барыта дааҥна ҥорбуттэрэ-конструктэрэ, сүрүннэрэ хотоҕулуубут сүрдэх.

Президиумҥа улуус дьайыыларын баһылыктан солбуйаччы И. П. Яковлев, үбүлүөй тэрийэр комиссия председателэ С. И. Никитин, ааҕыллыбыт кэлбит уонна элэктиэх, улуусчыттар үлэлэрэ комсомол ветераннара олордулар. Саалаҕа Чурапчы улуусуттан комсомол тэриллибитэ 80 сылын чэбдиэтэр «Ол 20 сылларыгар комсомол ойоҕоро ыраа ньыгыйбэр.

Саха сиригэр уонна Чурапчыҕа комсомол тэриллибитэ 80 сылларын үбүлүөйүгэр анаммыт научнай-практическай конференция үлэтин С. П. Никитин саҕалыыр—Кыһыл Знамяны киллэрэр билэрэр. Знамяны сорин, педагогическай үлэ ветерана, П. А. Ойуунускай аатынан бириэмиэ лауреата И. М. Иванов быһыылаахтык уо кэпсээн бэрэстэбиитэллэрэ киллэрэллэр. Гирн, барабаан тыастарынан дорҕоонноллоох президиум иитиэр Мыйдаарабы эдэр иэдэйдэрэ тахсыыларын саҕалаа олороччулар эрдэхсиэк ааттаах таһыыр ырыаттаах. Оолор уоттаах-таалыгыах эбэрдэлэр этэллэр, иэдэйдэр кэмнэрин толоруохтар.

И. И. Яковлев «Саха сиригэр комсомолун 80 сылларын үбүлүөйэ», И. М. Кладкин «Саха сиригэр комсомолун историятыгар Чурапчы комсомолун хлаҕыгыбит кылаатыгын ураттыарын», А. А. Захаров «Чурапчы комсомола байытыы кэмигэр мунньуллуут баай үөрүүлэр аныгы усулуобуйэҕэ айымньылаахтык туһаныллыы», И. С. Окоемов «XX-с үйэҕэ колуоньолар сибээстэрин түүн үөстэриин—XXI-с үйэҕэ диэн дьыллаахтарга истиллиннилэр. Комсомол ветераннара Н. М. Павлов, Э. Н. Монастырев, Е. С. Дьячковскай, В. А. Григорьева, Н. Д. Ефимова, С. Н. Литвинцов уо. д. а. бөлөхтөрүн колуоньолоруттан комсомолсоттуттан уонна ыччаттарыттан тэнаарыылаахтык уолаабыттарын, ааҕыы сиэнэ бичиигэ ветеранныгыттан туһуннан кэпсээннэр, бэлиитэ ыччаттарга бэрэ саалаторыын, хас тылларын этиллэр.

Президиумҥа, республика ветераннарын дьаһалтаҕар комиссия аатыттан мустубуттары эбэрдэлээн бичиэ улуусчыттар 1971—1973 сс. ВЛКСМ райкомун бастакы секретарынан үлэлэбит И. И. Уваров тыл этэ.

Конференция түмүгүнэн ыччаттарга ыытарыы ыытыллыннар.

И. КЛАДКИН,
дьаһалта ойоҕ. көр.

Аасыт ыраахтаҕа улуустаадағы драмколлективтэрэ көрүү-конкурс түмүктэнэ. Түмүктүүр түүннүгэ Соловьев, Арыылаах, Сылгыт, Болтоко уонна Алаҕар ыһыахтарын коллективтэрэ ыытыахтар кэрдэрэдэлэр. Уолдьай түмүүгэ таһаарыллыбыт 4 бастыбыт коллективтэр улуус кэмнэрэ ыытыллыахтара.

ШУТЭР-ҮӨРЭТЭР СУОЛТАТА УЛАХАН

Соловьевтаадағы «Сардаана» Сылгыыгыт хаһыа-ыахтаах оскуолаҕа иҥэ хамсааһынын тэрийээччи Аанна Иванова Потапова-Собакина суруйбут «Дьылҕа маҥнай диэн ü» костүүмнэх пьесатынан кытынна. Пьесаҕа оскуолаҕа сылга бүтэрбит ыччаттар олох варыгар үөскэппиэхтэрэ кэрдэр уустук түбэлтэлэри кистэр. Ол курдук, кэбиэ ойоҕоҕа суоруна суоллуур, корсэй дьыалдьыт эрчиллиэҕэ бу эдэр ыччаттарын ыраас суолта түбэлтиэхтэрэ. Сылга ыыт, ыраахтаах ыҥ, оҕо буолбут Наталиялаах Сергей дьиэ көрсэн эрдэ баһылыгга эрчиллиэхтэрэ эрчэх сыалдар. Оттон үтүөкэннээх тэбиэрэ сүрдэх үөрдэс дуоҕалаах Уолуй эрдэ эрчиллиэхтэн, ыччат бараан саҥны былдьаһыы түмүгэр сырдык тыҥа быстар. Кылаас биир саҥалай кыраанныыдыа !! — суоҕалыгар тоболлыбакка эрчиллиэ ахтон, бэйэтигэр тиэтиэр эйэлэх олоҕо эйиэхтэр. Чочия сэрэйэхтэр ыалдьыбыт Роза эмиэ прилавлаах дьиэлэнэр ылларан. Ол эрэдэ эйиэхтэ бүтэйдэр жаннаар алдас суолта үчүгэйдэр тыыныгыттарыгар ойдоон, кэнэр суолта туруоларга бэлэмнэнэллэр.

УЛУУСТААҒЫ ДРАМКОЛЛЕКТИВТАРЫ КӨРҮҮ

КӨРҮҮ-КОНКУРС ТҮМҮКТЭНЭ

Мыраландар ыччаттар оскуолаҕа ҥаа эдэр дьон. Сүрүн оруолларын толорбут Лилия Захарова, Аанна Собакина, Дмитрий Собакин, Роман Бриллиант уобараастарын кыайа-хото тутан ыйдылар. Ол да иҥэ кэрэччэтэр ыччаттар трагедиэлэрэ ис сүрэхтэриттэн таҥнан ылыы олордулар. Сорох кэрэччэтэр эдэр уолуттан эмиэ бараан айыыммыыгар характарын уутэ тиэйиэстэ.

Жюри бу ойыгыыны үрдүктүн сыаналанта, эдэр ыччаты сүрүбэр эдэлэх саҥаны дьорыантаарыгар, драмколлектив сатыыларын чэчэтэн ессо аҥын ойыгыылары туруорон ыытыыллыыллар бэлэтэ тиэрдэ. «Дьылҕа маҥнай» пьеса ыччат-уоттар суолтата улахан баалларынна.

КЫАЙА-ХОТО ТУТАН ОСПЬЕОТУЛАР

Сылгыстар Иван Гоголев 3 оспьеуулаах, 5 хартыыналаах «Ноара Суоҕа» диэн комедиэтэлэр оспьеотулар. Бу сохо дьонун ыччаттар кыайбат кэрэ кыайа туһунан айыыны эйэхтэк сценаҕа туруоруллар, кэрэччэтэр бэлэрэбиэлэрэ ылар.

Оспьеоччулар кастүүмнэрэ ыччат ааттаах Фекла Горохова тиэмэтэ уурбут-туоппут курдук, оруоллаттан сөрү-сөп түбэстэ. Сиэдэ кыраттаах, декорацияны ыччаты усулуобуйэҕэ айымньылаахтык туһаныы, И. С. Окоемов «XX-с үйэҕэ колуоньолар сибээстэрин түүн үөстэриин—XXI-с үйэҕэ диэн дьыллаахтарга истиллиннилэр. Комсомол ветераннара Н. М. Павлов, Э. Н. Монастырев, Е. С. Дьячковскай, В. А. Григорьева, Н. Д. Ефимова, С. Н. Литвинцов уо. д. а. бөлөхтөрүн колуоньолоруттан комсомолсоттуттан уонна ыччаттарыттан тэнаарыылаахтык уолаабыттарын, ааҕыы сиэнэ бичиигэ ветеранныгыттан туһуннан кэпсээннэр, бэлиитэ ыччаттарга бэрэ саалаторыын, хас тылларын этиллэр.

Президиумҥа, республика ветераннарын дьаһалтаҕар комиссия аатыттан мустубуттары эбэрдэлээн бичиэ улуусчыттар 1971—1973 сс. ВЛКСМ райкомун бастакы секретарынан үлэлэбит И. И. Уваров тыл этэ.

Конференция түмүгүнэн ыччаттарга ыытарыы ыытыллыннар.

И. КЛАДКИН,
дьаһалта ойоҕ. көр.

● 01 ИЭДИТИННЭРГЭР

Сэрэхтээх буолуохха!

Аасыыт 2000 сылга тиэтэҥ кэлэр буолуохха, быыстаах сылга уоттан амсаҥаабыт кордоруулэр республикаҕа үрдэтэ. Ол курдук, кулун тутар 19 күнүгэр диэри республикаҕа үрдүкү 564 бааһар буолла. 43 ыраах, ол иҥэтэр 4 оҕо эмэҕэ. Итиннэ туруулаах сылдьан 77 бааһары ыытыстар 26 киһи уоҥа быстыбыта. Итиннэ сектордаах 396 дьиэ умайбыт, уоттан тохсыбыт хоромньу 25 ыраах, 812 тыа, соҕ, буолла, 41 хонуобунай дьыала тэриллэрэ.

Кулун тутар ыйга киирэн баран Дьонуускай куораттан ыраах бөлөхтөргө цкэн киһи уонна быдаҕаны. Оҥоҥ Дьокуускайга хаһаайыстыбаҕа ыраах туруктаах. Уоту ыытан уматарыгар сиэтэн сүүрүүнү ылан шарахан туруктаах сылтар, Олуохчуо улуусуна Бос Куолуогэр олорор дьоҕоҕо умайбыт кэмнэтэн дьон өлүктэрэ кэлүүлэр. Кинилэрдэн, туохтан умайбыта быһаарыллар. Дьокуускайга мөкөх этэлэстэх дьиэ бөрө квартиратыгэр ыраах сылдьан уоту ыытыы хаһаайын ыччат степеннэх эрдэтинэн ылла.

Бириэмэ улууска быһаарыыр сыл бастаны ноябрьдыгар уо бааһар түбэлтэтэ тахсыбыта. Түөрт дьиэлэнэн кэбиэтэлэр буолбута. Тахсыбыт хоромньу 17247 сааһа. Тиэрдэлиннэ. Бу сылга киирэн баран ыыт тутар 19 күнүгэр диэри 4 бааһар такса сыриттан, 12 квартираах уоҥсай дьиэ, Чыаппаара өрөө оскуолата уонна быдаҕаны-ньыгыйдар сүрүн бирдэмэхтэриттэн оттулаар электрическай сылыгар тэриллэрэ хаҥыы бааһарыыны быраабылаларыгар кайыы буолар.

Чурапчытаадағы уоттан быыстыыр этэрэт дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыбатыгар, үөрэх, дорообуйа управлениелэрэ уонна тэриллэрэ ыраастыбыллыы керуо, быраабыраанньаны кэрдо.

Дьиэлэн-уоту сылыгар объектэрбит, ол иҥэтэр кэтэтьиэйдэр, быстар кубаҕан тутуоннаахтар. Убаҕас уматыгыттан оттуулар кэтэтьиэйдэр ис-тас оттуларыгар нефть тоҕтуута элбэх. Кыһыҥы хаарааҕа кэтэн харуоо суол умаҕаны цистернаҕа ыытуулаах-ыыта дьиэсэлэй турбаҕыы системэлэрэ, кыраанаарэ босхо бараҥыттан нефть тоҕтор. Ону ньиҥнэр хорон цыбаан ылар ыйдаахтаах. Хоҥобуруо ыраах кордоохо, мэйиэны Саатта улуусуттар Ытык Кюөлгэ улуонуу 18 күнүгэр баһаарыыны быраабылаан кэнэл гүмүгэр кэтэльиэй эстэ сылдьыбыта. Оҥоо биир киһи өлбүтэ, 15 ыал дьиэлэрэ тоҕоон олорор сиэ суох хаалбыттара.

Човуоан-мэйиэнэ оттуулар хотельлэйдэр ис-тас ыытыыларыгар мэлтэбэ бэлиитэнна. Электрооборудованнаах хаптальный ремонтуу барбыттар. Бурдуку тоҥаарар турбалар хойыта ыстаныыларыгыттан алгаҥнас аҕаастыт сыл ахсыннык бүрүйэн күннэриттэн ү хотельлэр, бу сылга киирэт биир хотельлэй уонна системалар. Хотельлэйдэргэ уонна туттар ленинсгаз мэлтэбэ, убаҕас уматыгыттан оттуулаачыларга ненэй сиэнэ, ненэ олорор генераторлар суохтарга бэлэстэнно. Бэрэбиэркэ түмүгүлэр туһаннаах дьыл, ЖКХ управлениетын начальника Новгородов В. И. ыытарга тарыллыннылар.

Сылгыыхтар объектэр эмиэ быһаарыыны туруктара мэлтэх. Ол курдук, ЧОКСИ олорор корпустарга тыыныы буолан, студенттэр сылыгар приборлоры, электроплитканы холбуулаах операциялаах бэрэбиэрэ түмүгэр тутуулаах. Приборлары холбоон баран ыытарбакка барыы кэтэнэ, Институт салаатын администрациятын кэтэрэ тардыллыбыт. Олунньу ыйа 25 күнүгэр «Улыбка» уһуйаан прачечныйдар таҥас оттуулаах бараан, оттуулуу ааттарбакка барыыгыттан ыраах эмиэ. Тустаах бурудаахха боротонуол толорулуннэ. Аны дьиэлэн-уоту быһаарыыны страховкаланыыр олох мэлтэх. Уот. гурар тэбэлэтэрэ дьаһабыттар ночоотуулаах оттуулар.

Үөрэх, культура, эрдэлэ уонна ыыт тэриллэрэ, аптэйиэрэлэр, сэбиэ ыччатыгын дьарыктаныыларыгар хоценнэрэлэнэ бараллаҕыгар бэлиитэн кэнгүлэ ыыт кэлэллэр. Оҥоо кинилэр бичиэт эрэ уурдэрэр курдук сыыһа ойдобуллуохтар. Дьиэлэнэн, уоттан сэрэхтээх буолуугэ страхованиэ, объект ирдэбилэ тоҕо эмиэ ыытыллыр барыта ыытыллыннар. Ол курдук, быһаарыы сэрэхтээх буолуугэ ирдэнэр, тэрийэр, дьаһаабыр ытыы-ньыгыйдар инструктаж ыытыллыбыта туоһулуур документтэр, ыыт-ньыгыйдар эбэтэр оторон тиэнэрэр бэрэсэдиэстэлэ сертификата, ону таһынан сигнализация, пожарнай тэлэгэтэй, ис-тас бэлэмнэй уулаах хаччыллыы туруоннаах эстэлэр ааҕаллар. Бу докумуоннар бэйэ уонна ирдэбилэ эмиэрэттэр буоллахтарына биирдэ сиэтэх тумүк оҥоолуллар. Кэлэр ыыт барыы бааһарыыны быраабыланы ыытыы тэрилэрэ, ыыт тохтотуллар.

СР ис дьыалаҕа министрин С. П. Иванов бирикээлэ кулун тутар ыйа 19 күнүттан 28 күнүгэр диэри «Вихрь-Антитеррор-7» операция саҕаланна. Бу кэм устатыгар быыстан быыстыылар олорор дьиэлэри, араас объектары, тэриллэлэри хайдаах рейдэлэр ыытыллыахтара.

Саасыы ыраахтыгы ыйдаҕа саҕаланнылар, Муус устар тыалдаах буоларга кыттыылар, оҥоо бөҕө-сабыы ыытыыта сэрэхтээх буолуут. Бааһар ыраах—шарахан түбэлтэ, кэнэҥэрэлэр кэтэн, Оҥоо ыраах ыраах дьиэлэрэ бырабылаарыы ойдуу уонна тутуо сылдьыт.

Дьиэттэн тахсарыгыттан электроприборлар, ыыкпателлэр арахсыбыттарыгыт бирэбиэрэлээт.

Дьиэҥ-уоҥун хаҥа оҥоо сэрэхтэх хаалларгыт.

Оҥоо ыраах ыраах оспьеотулар.

Бэйэ оторуу предохранителлэрин тутуннар, электросчетчиктэ автомат предохранителлэрэ.

Биир розеткаҕа элбэх прибору холбоомох.

Аҕаастыт розеткаҕа, выключателлэрэнэн тутуннар.

Табаҥы сэрэнэр, сылыы эрэ табыгастаах.

Бэйэлэр тахсар хуоннаах 01, 41-510 телефоннарга эрийэн быһаарыгыт.

Анатолий ХРИСТОФОРОВ,
Чурапчытаадағы уоттан быыстыыр этэрэт инспекциятын начальника.

Н. Д. ТАРСКАЙ БИРИИҺИГЭР КӨҢҮЛ ТУСТУУГА РЕСПУБЛИКАТААҺЫ ЧЕМПИОНАТЫ КӨРСӨ

МАНЫАХА ДИЭРИ ХАЙДАХ КЫТТАН КЭЛЛИБИТ?

Саха сирэгэр Н. Н. Тарскай бириҥитэр чемпионат—саамай узахан уонна дуораанныат күрэхтэлиҥ. Маны чемпионнаабыттар уонна бириҥтэх мииэстэлэрэ таҕыстыбыттар республикаҕа көҥүл тустуу истории-тыгар сүүлэттэх кыргыстар, аттара-суоллара ыраахха диэри дуораайыан ыҥыстар. Ол да ыраах турааччылар ох курдук ыгостон сорҕу тардыы, эргэ-суол баалыйбо, ааҥ хирэх курдук ого лаҕыныы, ис-истэриттэх бэлиитэстэ сылдьар гына ыгостон тиэйэллэр.

Бу тыгаабыныах күрэхтэҥэ 1956 сылларыттан сылдьан кыттыылаах калла. Биҥиги улуусут хамаандата ити күрэхтэлиҥнэрэ кыттыы (ситэтэ суох ахсаанныах) 51 кыайыы, 42 үрүҥ, 31 бороонса кэнсолоры ылыы ситиспит. Ити ыйыттан уһулуччулаах туруулуут Анатолий Андреев алта кыайыы хаҥыс медаль ылыы ситиспита, маны тэҥнэтэн 1998 сылларыттан Маҥа-Хаҥалаастан туспа эмиэ чемпионнаан турар Иван А. Андреев көҥүл тустууга Чурапчы улууҺуттан саамай эбэх кыайыы хаҥыс медаль аҕалбыт бүдүүгүйбит бөрөсүут бу да тустууга торгобут-уоскоппит улууҺуттан цыбыҥ-сэрэтии характарыт иртэтэрэ кыайан кэнаттанарыгар ис сүрдэлиттэн бэлэмнэнэр. Кыен гуттар таллаанныах бөрөстөрбүт Максим Васильев, Кирилл Захаров туоруу, Петр Шестаков үс кыайыы хаҥыс медальлэрэ аҕалан уруйдуу-айхалы ылбыттара. Маны таҥнары Максим иккиэн иккиэн, иккиэн үһүс мииэстэлэрэ таҕыстыбыт, оттон Кириллаах Петр иккиэннэрэ приэрдэлэбыттара. Биҥиги эҥэр тустуукпутуттан ааҕыллыбыттара, ол гынан баран ааттарыа ыйыра туһэр гына горуоктаах күүгэ дьаҥкаллаах эрдэллэр.

Республика бу быыбарылаах туһулуттан биҥиги улуусут ордук 1990-с сылларга мэлдьэхтэх кыттыы кэлэр. Ол курдук, 1991, 1992 сс. биирдэн биирдэмэ-ннаабыт, 1993 сылларыттан бэлэр даҕаны спортсмен үс ыйыгар кэмпбэтэрэ В. Гоголев Чыс-Алдантан туспа чемпионнаабыта, Е. Красильникова Мэнэтэтэн кинрэс үһүс мииэстэлэммэтэ. 1994, 1995, 1996 сс. бэлэй даҕаны ааҕыллыбыт кыттыбыппыт. Оттон эмиэ мэлдьэн. 1997 с. совгоох А. Андреевпыт чемпионнаан, 1998 Л. Никифоровпут үһүс иннэтэ буолан хаалбыбыт. Иньэ гынан, ити сылларга биҥиги, кэлэрэччилэр, эрэлбит туолбатаҕа. 1999 сылларыттан Анатолий чемпионнаан, оттон Егор Красильниковпут иккис буолан тэрэлбуттэрэ. XX с. үөс бүтүнүгэ Тарскай бириҥиэ ыйыы күрэхтэлиҥнэн бэлэр чемпионнаах (А. Андреев). Бэлэр иккис (Василий Атаков) уонна бэлэр үһүс мииэстэлэриттэн (Александр Андреев) тэҥнэхтэбиппит.

Быйыл сахаа үөрэх кэмэдиэнэ күрэхтэлиҥ биҥиги улуусутуттар көҥүл тустуулаах аҥ дуйду күүгүөр таҕыстыбыт сарбитигэр-уопутуттар, улуу Корнны саамай таҕыарыылаахтык уллэлэбит туолбаттыгар бэлэрыыа уратыыгаах уонна сонуоннаах улахан эйгэлэрэ-стэх: Ол ыйыы хамаандабыт тренерлара туох бэлэр кыахтарын туһугар ситиҥнэлэхтэрэ кыттыыларыгар ис сүрдэлиттэн бэлэмнэнэллэр.

Роман АБРАМОВ,
тустуулаах сүүрүйээччи.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Чурапчы сэлиэнньэтигэр Куоҕалы урдунэн сыта дорообоонуор 11 Дэмбэй уул 15 №-гэр көмүдэйэ бүгүүт. ыырыыйалаах, оборохох, күрүөлэх 7 х 8 м хаалаах. Билэгэр тел. 27-331 (Телойго).

х х х

8 сааскаах бөспөт. сымаата—15 тыс. солк. Билэгэр тел. 41-861 (күнүс 2 чаастан кэлэн 5 часка диэри).

х х х

Убэйа этэн, 1 кг— 60 солк., цыэстэнэн атылыыбыт. Убэйа хаҥатыан.

Бірдэс хаҥаах тыбы ыты, 6 сааскаах, ялисеевскэй лайка. 2 тыс. солкуобайа. Тэрдэн-уулуу ыаллоро, дастэбиллэҥнэтэ бар.

Билэгэр тел. 20-323 (Хидэр).

х х х

Сүүрэ сылдьар, үүгэй туруктаах МТЗ-82 тракторы. Тел. 41-590.

СУБЭЛЭР

Ыраах арыытыар өр хабаанньахтыы бэлэмнэр буоллахтына. нүүгүннэн бэйэ ыла-ыла оргуут уонна атаах ыаммэ кутэн уур. Ол да кэлэлэспэтэҕэ, лууту кытта ааттаах оргуут, онно хаҥа эмиэн хорудоспотун ук-ахтыыбыт сыта сүгүөх.

Эҕэрдэлиибит!

Истиҥник сайыыр, ыбаастабыллаах учуутаабытын КОРКИНЭ Николай Спиридоновичы 65 сааһын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн истиҥник эҕэрдэлиибит!

Биҥиги туспутуттар аҕаларыа кыайыыларыгар, ааттарах сылыктааччы, сүбэ-ама ыыппыт мэхтаанньыт туруоҥ, чэпчэки-чэбдик лоруубуйаны, спортсмендэри, дьаҥ көрдөтөрдөр дьолу-соргуну баҕарабыт.

Уоруоҕаччилэриҥ—Кытаанах орта оскуолатын 1977 сылларыгар пыпуоскэлэрэ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Муус устар 5—6 күннэриэр Чурапчы сэлиэнньэтигэр Театта. Чыс-Алдан, Маҥа-Хаҥалас, Амма, Нам, Хаҥалас, Томпо, Чыс-Мэйэ, Чурапчы улуустарыгыттан ис дьаҥа отделларын сотрудниктэрэ 17-гэ спортсмендэлэрэ кыттыылар.

ПРОГРАММАТА

Муус устар 5 күнэ:

Күрэхтэҥнэ кыттыылаахтарын каллаарыы.

19.30—күрэхтэҥнэ кыттыылаахтарын күүстэриилэр концерт (народнай театрга).

Дискотека (А. К. Софронов аатынан спортзала).

Муус устар 6 күнэ:

10.00—11.30—спортаанньалаах сорудаахтыы. күрэхтэҥнэ кыттыылаахтарын параадэ (В. И. Ленин аатынан Балыыстаата).

12.00—13.00—сүүрүү эстафэтэ (ЧОЛСН эмиэнэтэр).

12.00—18.00—саамбо (институт маанаыгар).

12.00—17.00—Калашниковтан автоматтыан ытыы (Иньэгэтта кулуубэр).

14.00—19.00—хас тардыаныта (институт маанаыгар).

14.00—19.00—саахымат (институтка).

14.00—17.00—волейбол (институт маанаыгар).

20.00—23.00—А. К. Софронов аатынан спортзалга дискотека.

Муус устар 7 күнэ:

10.00—13.00—бэстиэнэтэннэн мэлдьи (Иньэгэтта кулуубэр).

10.00—13.00—хаҥыыр эстафэтэ (Чурапчы кулуубэр).

09.00—18.00—саамбо (институт маанаыгар).

09.00—18.00—волейбол (институт маанаыгар).

09.00—19.00—мас тардыныыгар бириҥмэлэр бэстиэр ыйын күрэхтэҥнэ (институт маанаыгар).

20.00—23.00—А. К. Софронов аатынан спортзалга дискотека.

Муус устар 8 күнэ:

09.00—15.00—волейбол финала (институт маанаыгар).

15.00—17.00—спортаанньалаах сорудаахтыы сэбиэ (институт маанаыгар).

17.00—күрэхтэҥнэ кыттыылаахтарын тирэҕэлиилэрэ.

КЭЛИЭҢ, КӨРҮҮ, СЫЫНЬАНЫҢ!

Тэриллэр комиссия.

х х х

Чурапчы сэлиэнньэтигэ олохтоохторун кэтэхтэрэллэр!

Күүн тутар 26 күнүттан бастаан бириэмэҕэ литературнай-оскуола тоноруттан сирэйдэрэ 8 чаастан кэлэн 7 часка диэри «Полета» МУП маршрутай автобуһун чаас аайы буолан-буолан сылдьар. Билиэт сыаната—5 солк., чаастыы хонуок да ыруох коруллубат. Нэ-биллиэннэ бэлэдэҥ, бэйэ-бэйэҕэ ытыстабылаах сылыаны ойохтун диэн эрдэбит.

Автобус тохтобуна, сылдьар бириэмэтэ чуолкайдаатаҕына, эбии лиҥкилиэрэхтиэт

Чурапчы сэлиэнньэтин сэлиэтэтэ.

х х х

Чурапчы сэлиэнньэтигэр лиэкиэ эрэ хонтуоратыгар баар «Ыллыыс маҥаныгына» аттыгар корпусной мэбэлэр (стеналар, шкафтар, спальнай тэрилтэлэр) эрчэс корпусторо таҕыстылар. Сыаналара 7500—12000 солк. Кредиэкэ эмиэ бэриллэр.

х х х

Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохторутар маанаан тэбаартарын иккис эйгэ кредиэкэ биэрэбит: таахта ороҥкоҕо, стеналара (3 хоруо), ыаллаах мэбэлэр, бириҥклээх нарэзнэйдэлэрэ, нуочаарай тэриллэрэ.

Маны таҥнары Боллоҥнэтэскэйтэн аҕалыллыбыт сыанаҕас мэбэлэр комплектэрэ чаастаан 5500 солкуобайҕа атылыллыбыт.

Тел. 41-416.

«Боотур» маҕаһына.

ОНУС ҮБУЛ... КОНКУРС

Күлүн тутар 24 күнүгэр Мугудэйгэ үгэс буолбут «Марааннайы өлүүрдэрэ» оҕо үөскүүтүн конкурсун уонна сыллаах үбулуйбүтүнэй мүрэхтэлиэнэ буолан иста.

Барыта сэтэ ыаллыыр кыттыылаах конкурс диэн биллэрэрбэ—оскуола уорэнээччилэриттэн эмиэ үбүйбит кытаанаахтыктарыгар эмиэ ылыллыбыт. Түмүгүн Гроссиэрдэ «Болуҥчаан» Бүтүн Россиятаабы оҕо образований үгэскэ ансамбля (сэл. В. Н. Терентьев, Е. П. Спиридонова) ыалла. Оттон иккиэйгэ биллэхчэ бастыҥ мииэстэр Чурапчы орто сүүрэх оскуолата (сэл. А. Н. Дьячковская), иккис мииэстэр Мэнэдьэйдэ орто оскуолата (сэл. Д. Г. Дьячковская). үһүс Сылаан орто оскуолата (сэл. Л. В. Герасимова) тэҥнэстилэр. Уһуйаанньыт болохторуттан Мугудэйдан «Чуораанчыкка» (сэл. А. Н. Толстоухова) уонна Дириҥ уһуйаанна (сэл. Л. Н. Эверстова) бэлиитэммиттэр.

Маны таҥнары ааҕыллыбыт бириэмиэлэр. Ол курдук, уһуйаанньалаах бириэмиэ ааттаах А. Н. Толстоухова (Мугудэй). «Сэҥа ааттаах» номинацыа бириэмиэтэ Л. Н. Эверстова (Дириҥ) ылылыар. Оттон оскуолаларга «Бастыҥ туруорааччы» ааттаах В. А. Дьячковскайга ыытарыллыбыт, «Бастыҥ поступок» диэнэ сылаанныар, «Бастыҥ толоруу мастерыстыбатыгар» Чурапчы алын сүүрэх оскуолатын коллектиэбэ «Бэрэбэнэй бөҕөрдөлэр» уонна «Сэҥа ааттаах» номинацыа бириэмиэлэрэ миидэрэйдэммиттэр тиэтэллэр.

Галина ДАРАМАЕВА,
«Айы» народнай студиятын спецкорэспондента.

ҮЛЭҺЭ БЭЛИТЭРААЛТАР

«Чурапчы МТС МУП-ка—3 сылтан итэҕэйэ сүүс уламмыбыт станствах, опыттаах ыарахаттыы бухгалтерлара; «С», «Е» категориялардаах суоффэрдэрэ (3 хайыы); почтальоннара (4 киһи).

«Сиэр» кооперативка—ыаллабыгай бухгалтерлара.

Чурапчытаабы уоттан быыһыыр этэрэлэнэ—ыаллаах-тара.

Үлэ уонна дьарыктаах буолуу кэмэ.

Криминальнай хроника

Аҥаардыы подполковник, ол эбэтэр күлүн тутар ыйы 19 күнүттэн 25 күнүгэр диэри ис дьаҥа отделынын хаалтыах быыстыыллыыр уонна бурдуу оторуулар болоттоммуттар.

Күлүн тутар 19 күнүгэр Чурапчы сэл. Константинов үөн. олохтоохтор Ньорстоова бэйэтэ дьиэлэриттэрэ уматтары сэкэроннэйэ суохтук атылаппыт эмиэ тэрилиннэ.

Күлүн тутар 21 күнүгэр Дириҥтэн сиэрэйдэй гаастарын сиэтэ ыаллаах Р. Васильев уонна П. Попов күлүн тутар 17 күнүгэр дьиэлэриттэн таахтан баран ыаллаах ыаллаах тэриннэн бэлэрин ыырбыт. Кордуур уна тутуттар бу оҥорор Маҥа-Хаҥалас улуусун Гостуттар баалара биилэр.

Күлүн тутар 26 күнүгэр күнүс 16 ч. 30 мин. ГИБДД ыыстыбыт ыыл докумуонэ суох 217 тыс. 42 сиэр суумалаах ыраахтыы тэбэн ыыр Хус-Нара олохтоох Ларионов тутулуннаа. Бу материаллар бэлэбиэрэлэммиттэр.

Кыра күлүгэнэстэбэйи оторон суоттаммыттар: Кононов, 1966 с. т., Барановский, 1980 с. т., Чичиндаров, 1989 с. т. (хатылыылар). Новиков, 1965 с. т., Миронов, 1976 с. т., Александров 1981 с. т. (Чурапчы сэлиэнньэтиттэн). Барыа хаҥа да уоллаабаттар.

Общественнай миэстэҕэ ытыыр туруктаах сылдьан бириэмэ 42 киһи эмиэрэлэммит.

Бэрэдэгэй көрүүгэ график быыкыйдаан дьыйыурусуубаҕа статистиканаан, үлэ уонна ыарахаттаах буолуу кэмэ, дьаҥ ыарыы кэмэ. РЭЦ, БИЗИС тахсыбыттара. Үчүгэй сүүбэстаахтык үлэлэстилэр: «Мотораторе ГУП, ЧОО, ЧФКСИ, гимназия, «Сахабулат».

ИДПО пресс-кэмэ.

Биирдэ торообут убийа, тыыл, уна нотолана, Бөлүүгүр ыаллаагын олохтоох

НАВЛОВ Михаил Михайлович

уйун ыарахан ыарыыттан ааҕыгынан бэйэбит үлэлиэхтэриттэн Чурапчытыттан РЭС электромонтерунан Павлов Петр Михайловичтан дириҥ кутурдаммытын тиэрдэбит.

РЭС администрацыата, профкома.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Кирова Маркса, 26 «а». Телефоны: редактор — 41-832, отделы — 41-265.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Правительство Республики (Саха Якутия). Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54967

Чурапчынаан улуусун типографиятыгар. Национальной издательско-полиграфической компания «Сахаполиграфиздат».

ЗАКАЗ № 37. Подписано к печати 28. 03. 2001 г. ТИРАЖ 2617.

Автор суруйар өйдөлөр саҥа редакция политиканыгар мөлдьи сөп түбэлэр буолбаттар. Суруйуу мөкөлөр хырдыыктыктарыгар эмиэ автор туһугар сутар.